

≡ Fylkesmannen
≡ i Østfold

TILSYNSRAPPORT

Skolens arbeid med elevenes utbytte
av opplæringen og skolebasert
vurdering

Askim kommune - Grøtvedt skole

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	3
1. Innledning	4
2. Om tilsynet med Askim kommune – Grøtvedt skole.....	4
2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler.....	4
2.2 Tema for tilsynet.....	4
2.3 Om gjennomføringen av tilsynet	5
3. Skolens arbeid med opplæringen i fag	6
3.1 Rettslige krav	6
3.2 Fylkesmannens undersøkelser	7
3.3 Fylkesmannens vurderinger.....	10
3.4 Fylkesmannens konklusjon.....	12
4. Undervisvurdering for å øke elevens læringsutbytte	13
4.1 Rettslige krav	13
4.2 Fylkesmannens undersøkelser	14
4.3 Fylkesmannens vurderinger.....	16
4.4 Fylkesmannens konklusjon.....	18
5. Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning	19
5.1 Rettslige krav	19
5.2 Fylkesmannens undersøkelser	20
5.3 Fylkesmannens vurderinger.....	21
5.4 Fylkesmannens konklusjon.....	22
6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring	22
6.1 Rettslige krav	22
6.2 Fylkesmannens undersøkelser	23
6.3 Fylkesmannens vurderinger.....	24
6.4 Fylkesmannens konklusjon.....	25
7. Skolebasert vurdering	25
7.1 Rettslige krav	25
7.2 Fylkesmannens undersøkelser	27
7.3 Fylkesmannens vurderinger.....	29
7.4 Fylkesmannens konklusjon.....	31
8. Frist for retting av brudd på regelverket	31
9. Skoleeiers frist til å rette	32
Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget.....	34

Sammendrag

Tema for dette tilsynet er skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering. Det overordnede formålet med tilsynet er å bidra til at alle elever får et godt utbytte av opplæringen. Det er gjennomført tilsyn med om Askim kommune – Grøtvedt skole oppfyller de kravene i opplæringsloven med forskrifter som skal sikre dette.

Fylkesmannens vurdering og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon, skolens egenvurdering i Reflex og opplysninger fra intervju. Askim kommune – Grøtvedt skole mottok en foreløpig tilsynsrapport der det fremkom at det var avdekket regelverksbrudd i tilsynet. Skolen har under og etter tilsynet arbeidet for å rette regelverksbruddene. Fylkesmannen har fått tilbakemelding på den foreløpige tilsynsrapporten fra Askim kommune og Grøtvedt skole, og mottatt redegjørelse for og dokumentasjon på det arbeidet skolen har gjennomført.

Grøtvedt skole har gjennom dokumentasjonen som er sent inn som svar på foreløpig tilsynsrapport, lukket noen av punktene i den foreløpige tilsynsrapporten. Imidlertid er det noen punkter som gjenstår. Dette dreier seg om rektors sikring av skolens læreplanarbeid, og gjennomføring av en systematisk skolebasert vurdering.

Frist for å sende inn dokumentasjon som er egnet til å rette punktene som er beskrevet i rapporten er 1. desember 2018.

1. Innledning

Fylkesmannen åpnet 30.03.2017 tilsyn med skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering med Askim kommune – Grøtvedt skole. Grøtvedt skole hadde 275 elever fordelt på 1. til 7. trinn skoleåret 2016/2017. Skolen hadde på det tidspunktet Velkomstgruppa i Askim kommune i sine lokaler. Velkomstgruppa er for skoleåret 2017/2018 lokalisert på Rom skole. Velkomstgruppa er en del av dette tilsynet med Askim kommune.

Felles nasjonalt tilsyn 2014-17 handler om skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og består av tre områder for tilsyn: Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering (som denne rapporten omhandler), samt forvaltningskompetanse. Utdanningsdirektoratet har utarbeidet veiledningsmaterie¹ og egenvurderinger i Reflex knyttet til tilsynet. Fylkesmannen har gjennomført informasjons- og veiledningssamlinger med alle skoleeiere i fylket og et formøte med Grøtvedt skole og kommunen før tilsynet.

Det er skoleeier som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Skoleeier er derfor adressat for denne tilsynsrapporten.

I denne tilsynsrapporten er det fastsatt frist for retting av brudd på regelverket som er avdekket under tilsynet. Fristen er 1. desember 2018. Dersom brudd på regelverket ikke er rettet innen fristen, vil Fylkesmannen i Østfold vedta pålegg om retting med hjemmel i kommuneloven § 60 d. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

2. Om tilsynet med Askim kommune – Grøtvedt skole

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap. 10 A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovlighetstilsyn jf. kommuneloven § 60 b. Fylkesmannens tilsyn med offentlige skoler er myndighetsutøvelse og skjer i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som brudd på regelverket, uavhengig av om det er opplæringsloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

2.2 Tema for tilsynet

Temaet for tilsynet er rettet mot skolens kjernevirksomhet: skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen. Tilsynet omfatter også den skolebaserte vurderingen som er skolens jevnlige vurdering av sin egen virksomhet og måloppnåelse. Vurdering av egen virksomhet betyr at skolen skal vurdere organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen.

Elevvurdering, skolebasert vurdering og nasjonal vurdering skal ses i sammenheng. De ulike formene for vurdering skal samlet sett utfylle hverandre og medvirke til at den

¹ <http://www.udir.no/Regelverk/Tilsyn/Tilsyn/Rettleiingsmaterieell-for-felles-nasjonalt-tilsyn-2014-2017/>

enkelte eleven blir motivert til å ta i bruk sine evner og anlegg, og at de nasjonale målene for opplæringen styrer arbeidet i skolen (Stortingsmelding 47 1995-1996). Det overordnede formålet med tilsynet er å bidra til at alle elever får et godt utbytte av opplæringen.

Hovedpunkter i tilsynet er:

- Skolens arbeid med opplæringen i fag
- Underveisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte
- Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning
- Vurdering av behov for særskilt språkopplæring
- Skolebasert vurdering
- Skoleeiers system for å vurdere og å følge opp at kravene blir etterlevd – en risikovurdering

Tilsynet skal bidra til at kommunen som skoleeier sørger for at elevene:

- får kjennskap til og opplæring i målene som gjelder for opplæringen
- får tilbakemeldinger og involveres i eget læringsarbeid for å øke sitt utbytte av opplæringen
- får vurdert kontinuerlig hvilket utbytte de har av opplæringen
- blir fulgt opp og får nødvendig tilrettelegging når utbytte av opplæringen ikke er tilfredsstillende

Og at kommunen som skoleeier sørger for at skolen ved skolebasert vurdering

- har gode kilder og relevant informasjon om elevenes måloppnåelse
- avdekker årsaken til manglende måloppnåelse og gjennomfører endringer
- sikrer en bred medvirkning i gjennomføringen
- gjennomfører vurderingen jevnlig

I tilsynet vurderer vi om elevene får dette på Grøtvedt skole.

Vi vurderer også om skoleeier har et forsvarlig system for å vurdere og følge opp at elevene får slik opplæring og oppfølging på alle skoleeiers skoler. Vi ser på om skoleeier skaffer seg informasjon om praksis på skolene, vurderer om skolene følger regelverket og setter inn tiltak dersom de ikke følger regelverket. Vi vurderer om skoleeier gjør dette tilstrekkelig og ofte nok til å sikre at skolene følger regelverket.

Manglende etterlevelse av regelverket kan medføre at elevene ikke får realisert sine muligheter eller får lite utbytte av opplæringen.

2.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Tilsyn med Askim kommune ble åpnet gjennom brev 30.03.2017. Kommunen ble pålagt å legge frem dokumentasjon for Fylkesmannen med hjemmel i kommuneloven § 60 c.

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon og opplysninger fra intervju, se vedlegg.

3. Skolens arbeid med opplæringen i fag

3.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med opplæringen i fag. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. Det betyr at opplæringen skal ha et innhold som bygger på kompetansemålene i læreplanen og bidrar til at disse blir nådd. Rektor må organisere skolen slik at dette blir ivaretatt, jf. opplæringsloven § 2-3.

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæring og hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse.

Undervisningsvurdering skal brukes som et redskap i læreprosessen og bidra til å forbedre opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Eleven skal kjenne til hva som er målene for opplæringen og hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene må kjenne til kompetansemålene i læreplanene for fagene, og at de er grunnlaget for vurderingen av elevens kompetanse. De skal også kjenne til hva læreren vektlegger når læreren vurderer et arbeid. Fra og med 8. trinn skal elevene kjenne til hva som skal til for å oppnå de ulike karakterene. Rektor må organisere skolen for å sikre at undervisningspersonalet formidler dette til elevene.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter LK06, jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. For de fleste fag i grunnskolen og for noen fag i videregående skole er kompetansemålene satt per hovedtrinn eller etter flere års opplæring. I slike tilfeller må rektor sikre at elevene får opplæring i alle kompetansemålene i faget / på hovedtrinnet gjennom opplæringsløpet. En elev som får spesialundervisning, kan ha unntak fra kompetansemålene i de ordinære læreplanene, jf. opplæringsloven § 5-5. Gjeldende opplæringsmål for eleven skal fremgå av en individuell opplæringsplan (IOP). Skolen må sikre at elevens opplæring dekker de individuelle opplæringsmålene.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP.

Skolen skal utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) for alle elever som får spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-5. Det må fremgå av IOP-en hvilket tidsintervall den gjelder for.

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06.

IOP-en skal vise mål for og innholdet i opplæringen og hvordan opplæringen skal gjennomføres, jf. opplæringsloven § 5-5. Reglene for innhold i opplæringen gjelder så

langt de passer for spesialundervisningen. Det kan medføre at målene for opplæringen avviker fra kompetansemålene i læreplanene i LK06.

Før skolen/skoleeier gjør et enkeltvedtak om spesialundervisning, skal PPT utarbeide en sakkyndig vurdering. Den sakkyndige vurderingen skal gi tilrådning om innholdet i opplæringen, blant annet realistiske opplæringsmål for eleven og hvilken opplæring som gir eleven et forsvarlig opplæringstilbud. Vedtaket om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen, og eventuelle avvik må begrunnes. Vedtaket om spesialundervisning fastsetter rammene for opplæringen og dermed innholdet i IOP-en. IOP-en kan først tas i bruk etter at det er fattet enkeltvedtaket om spesialundervisning.

IOP-en må ha egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner, og skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

Reglene om innhold i opplæringen (kompetansemålene i læreplanene) gjelder for spesialundervisning så langt de passer, jf. § 5-5 i opplæringsloven. Skolen skal legge vekt på utviklingsmulighetene for eleven og de opplæringsmålene som er realistiske innenfor det samme totale undervisningstimetallet som for andre elever, jf. opplæringsloven § 5-1. Den individuelle opplæringsplanen skal vise målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5. Dersom vedtaket om spesialundervisning ikke inneholder avvik fra LK06, eller bare angir færre kompetansemål i et fag enn i den ordinære læreplanen, må dette også komme klart frem i IOP-en. Det må også komme klart frem i hvilke fag eller deler av fag eleven eventuelt skal følge ordinær opplæring (i klassen). Skolen må ha en fremgangsmåte som angir hvordan spesialundervisningen og den ordinære opplæringen skal ses i sammenheng / arbeide sammen i slike tilfeller. Fremgangsmåten må være kjent og innarbeidet av de som har ansvaret for å utvikle IOP-en og for å gjennomføre opplæringen.

3.2 Fylkesmannens undersøkelser

Skolens øverste leder er rektor, som sammen med 3 avdelingsledere representerer skolens ledelse.

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget

Det er utarbeidet felles årsplaner for skolene i kommunen, og skolen benytter disse. Årsplanene som er fremlagt i tilsynet er for norsk, matematikk og engelsk. Skolen har tidligere brukt Fronter, men har gått over til Skooler. Kompetansemålene ligger i Skooler. Det fremkommer av intervjuene at skolen utarbeider periodeplaner. Periodeplanene gjenbrukes fra år til år og justeringer av planene gjøres underveis. Graden av konkretisering i periodeplanene varierer, bl.a. avhengig av den enkelte lærer. Målene i periodeplanene er igjen brutt ned til ukeplaner. På ukeplanene fremkommer det mål i seks av ni fag for 7. trinn.

I fagene norsk, matematikk og engelsk lager skolen IUP for alle elevene i den ordinære undervisningen. Periodeplanene kobles opp mot IUP. Det utarbeides ikke IUP i andre fag, dermed ikke i samfunnsfag. I intervjuene fremkommer det at lærerne mest forholder seg til periodeplanene. I noen fag er lærebøkene mest sentrale. Det blir i intervjuene blant annet vist til bøkene i faget som brukes i kommunen og at en da antar at disse er sjekket opp mot kompetansemålene. Lærere fremhever at det er gode undervisningsmål

i læreverket, som da legger føringer på undervisningen. Det kommer videre frem gjennom intervjuene at målene som finnes i læreverkene ikke kontrolleres spesifikt opp mot kompetansemålene i læreplanverket, men at det tas for gitt at dette passer.

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæring og hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse.

Både rektor og lærerne informerer om at de bruker skolevandring på skolen, blant annet for å sjekke at mål er tilstede i klasserommet. På ukeplanene er det noe forskjellig hvilke fag som har målbeskrivelser. På ukeplanen for 5. trinn er det oppført mål for norsk, matematikk, engelsk, naturfag, kunst og håndverk, musikk, og sosialt læringsmål, mens det på ukeplanen for 7. trinn er oppført mål for matematikk, norsk og engelsk, i tillegg til sosial kompetanse.

Det fremkommer av intervjuene at det er opp til den enkelte lærer hvordan lærerne jobber med vurdering. Vurdering er et området mange mener skolen må jobbe mer med, og at informasjonen om hva som legges vekt på i vurderingen i faget ikke alltid blir presentert for elevene.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Kommunens felles årsplaner er fordelt på trinn. En plan for 1.-2. trinn, en for 3.-4. trinn og en for 5.-7. trinn. Årsplanene som er fremlagt i tilsynet er for norsk, matematikk og engelsk.

Det fremkommer av intervjuene at det ikke er et system for å sjekke ut at alle målene er gjennomgått.

I intervjuet med rektor kommer det frem at skolen ikke klart kan si at alle kompetansemålene sikres. Det følger av intervjuene med lærerne at de har møter med teamene der mål drøftes. LOT (Lærende organisasjons tid) har et pedagogisk kvarter som rektor mener er med på å sikre at opplæringen er knyttet til kompetansemålene i faget.

Når det gjelder sikring av individuelle mål i IOP-ene for elever som har krav på dette, kommer det frem gjennom intervjuene at dette gjøres gjennom halvårsvurderingen og i årsrapporteringen.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP.

Det foreligger 5 saker om spesialundervisning i tilsynet. I alle sakene er det utarbeidet IOP for elevene. Det bekreftes i intervjuene at det utarbeides IOP for alle elever som har vedtak om spesialundervisning

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06

De vedtakene som foreligger i tilsynet viser til sakkyndig vurdering når det gjelder organiseringen av spesialundervisningen. Vedtaket angir ikke at den sakkyndige vurderingen er en del av vedtaket. Det er ikke gjengitt hovedtrekk fra den sakkyndige vurderingen i vedtaket. Det fremkommer av vedtaket at ved behov for endringer i opplæringen vil det i samarbeid med PPT og foreldrene fattes nytt vedtak.

IOP-en må ha egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner, og skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

I dokumentasjonen kommer det frem at IOP-ene har egne mål for opplæringen når elevenes opplæring avviker fra de ordinære læreplanene. Intervjuene viser at skolen har et tett samarbeid mellom faglærere, lærere med ansvar for spesialundervisningen og koordinator for spesialundervisning, som gjør at IOP-ene samordnes med den ordinære opplæringens planer.

Etter foreløpig rapport

Askim kommune som skoleeier har kommentert punktet som er gjelder at rektor skal sikre at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemål i fagene. Skoleeier har også kommentert punktet som er knyttet til at rektor skal sikre at opplæringen samlet sett dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet.

Skoleeier skriver i forbindelse med det første punktet at rektor har flere måter å hente kunnskap om skolens undervisning på, blant annet ukeplaner, avkrysning av kompetansemål og skolevandring. Skoleeier skriver at tillit er en grunnleggende verdi i Askim kommune, og at lederne i Askimskolen skal drive en tillitsbasert ledelse.

På det andre punktet skriver skoleeier at det er viktig å jobbe systematisk med sosiale ferdigheter og læringsmiljø for å legge et grunnlag for læring, og at det i skolens arbeid kan være nødvendig å nedprioritere kompetansemål i enkelte fag i en periode.

Grøtvedt skole har også selv kommentert foreløpig tilsynsrapport, og i sin kommentar skriver skolen at det er gjort noen tiltak som svar på konklusjonene i foreløpig rapport.

Skolens ledelse skriver at det har vært arbeidet frem felles vurderingsrutiner ved skolen. To av punktene som ble påpekt i foreløpig rapport, var at skolen måtte sikre at opplæringens innhold var knyttet til kompetansemålene i læreplanen, og at elevene ble veiledet på hva som ble vektlagt i vurderingen av deres kompetanse. Disse to elementene er nå knyttet til skolens eksisterende rutine for skolevandring, og er gjort til et element i forbindelse med denne. Sikringen av at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemålene i faget, gjøres nå også gjennom Skooler, hvor den enkelte lærer krysser av for målene som er gjennomgått.

Skolen har også kommentert punktet om at IOP-ene skal samsvare med enkeltvedtakene når det gjelder innholdet i opplæringen. Her skriver skolen at vedtakene inneholder fag, timeantall, tilråding, gruppe/enetimer, og pedagog eller assistent. I tillegg skriver skolen at foreldrene er kjent med den sakkyndige vurderingen, og at skolen mener at det dermed ikke er nødvendig å sende denne ut også i forbindelse med utsendelsen av vedtaket.

3.3 Fylkesmannens vurderinger

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget

Gjennom dokumentasjonen kommer det frem at IUP-ene er et viktig verktøy for lærerne i undervisningen. IUP-er lages i fagene norsk, engelsk og matematikk, og i de fagene hvor IUP-er ikke lages, er det periodeplanene som legger de sentrale føringene for undervisningen. Imidlertid kommer det også frem gjennom intervjuene at læreverket spiller en viktig rolle og styrer hvilke mål opplæringen skal rettes mot.

Etter vår vurdering er det ikke sannsynliggjort at rektor, gjennom den praksisen skolen har, sikrer at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemålene i det enkelte faget. Skolen forholder seg til flere forskjellige nivåer med læreplaner, både de som er utviklet av skoleeier og sine egne. Det er store forskjeller ved skolen hvordan den enkelte lærer forholder seg til de ulike planene. Uansett om det er skoleeier som har utarbeidet årsplanene til bruk i skolene, påligger det rektor eller skoleledelsen et selvstendig ansvar for å sikre at alle planene knytter seg til kompetansemålene i det enkelte faget eller på hovedtrinnet. På bakgrunn av dokumentasjonen og intervjuene i tilsynet er det vår vurdering at dette ikke gjøres.

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæring og hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse.

Det er vår vurdering at rektor gjennom skolevandringen får god informasjon om hvordan undervisningen foregår. Det kommer frem gjennom intervjuene at et av elementene rektor ser på i skolevandringen, er i hvilken grad lærerne informerer elevene om målene for opplæringen. Det er videre vår vurdering at skolen har en åpen delingskultur, som gjør at lærerne deler undervisningsformer og metoder som er med på å støtte opp under god praksis. Dokumentet «Klasseledelse på Grøtvedt» er godt kjent blant de ansatte, og beskriver blant annet at lærer skal presentere faglige og sosiale mål i undervisningen, og at målene for undervisningen skal være synlige i alle rom. Selve dokumentet er kopiert på grønne ark, som skal tydeliggjøre hvilket dokument det er snakk om når klasseledelse tematiseres i plenum. Fargekodingen har gjort det enkelt for skolen å identifisere dette dokumentet, og dermed innholdet i klasseledelsen.

Når det gjelder hva som blir vektlagt i vurderingen av elevenes kompetanse, er det etter vår vurdering for stor forskjell på hvordan den enkelte lærer gjør dette, og i hvilken grad dette gjøres. Flere av de intervjuede mener at vurderingsfeltet er noe skolen må jobbe videre med, og vurderingskriterier presenteres ikke i alle fag. Hva som blir vektlagt i vurderingen av elevenes kompetanse kommer i noen grad frem i IUP-ene som skrives i blant annet matematikk- og norskfaget, men i de andre fagene presenteres ikke denne informasjonen i tilstrekkelig grad.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Som beskrevet tidligere i denne rapporten, har skoleeier utarbeidet årsplaner som skolen baserer sin opplæring på. I tillegg har skolen selv utarbeidet periodeplaner, som igjen blir lagt til grunn for ukeplanene. Imidlertid kommer det frem gjennom intervjuene at rektor ikke sikrer at de lokale planene er i tråd med Kunnskapsløftet, og om de samlet sett dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet eller i faget. Selv om skoleeier har utarbeidet årsplaner til bruk i det videre arbeidet med lokale læreplaner ved skolene, har

rektor et selvstendig ansvar etter opplæringsloven § 2-3 (4) for å sikre at organiseringen av opplæringen ved skolen er i tråd med læreplanverket. Det kommer frem gjennom dokumentasjonen at dette ikke skjer ved skolen.

Når det gjelder sikringen av at opplæringen samlet sett dekker individuelle opplæringsmål i IOP for elever med rett til spesialundervisning, er det vår vurdering at dette gjøres ved skolen. Gjennom et tett samarbeid mellom lærere med ansvar for elever med spesialundervisning og gjennom halvårsvurdering og årsrapport er det sannsynliggjort at opplæringen dekker disse målene.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP.

På bakgrunn av dokumentasjonen og intervjuene i tilsynet mener vi at det er sannsynliggjort at alle elever som har vedtak om spesialundervisning også har en IOP.

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06

Det er vår vurdering at IOP-ene er utarbeidet på grunnlag av sakkyndig vurdering og at vedtaket ikke er tydeliggjort som et sentralt ledd i saker om spesialundervisning. Vedtakene som foreligger i tilsynet er etter vår vurdering ikke klare og tydelig nok til at de angir hva slags opplæring eleven skal få. Det er dermed vår vurdering at innholdet i IOP ikke samsvarer med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen, siden den sakkyndige vurderingen ikke er en del av vedtaket.

IOP-en må ha egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner, og skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

Det fremkommer av intervjuene at det er et tett samarbeid mellom lærerne i fag og lærerne som gir spesialundervisning. Det er imidlertid litt personavhengig hvordan dette fungerer, men i intervjuene sier lærerne at målene i IOP skal utarbeides slik at de er målbare. Det er vår vurdering at det utarbeides hovedmål og delmål.

Etter foreløpig rapport

Skoleeier kommenterer som nevnt tidligere to av punktene det ble konkludert med i foreløpig tilsynsrapport. Disse punktene omhandler rektors sikring av at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemålene i det enkelte faget, og rektors sikring av at opplæringen samlet sett skal dekke alle kompetansemålene på hovedtrinnet. I sin tilbakemelding poengterer skoleeier at Askimskolen skal ledes tillitsbasert, og problematiserer forholdet mellom tillit og kontroll. Det er vår vurdering at det er ønskelig at skoleeier har tillit til at skoleledelsen gjør den jobben de skal gjøre. Dette står imidlertid ikke i kontrast til at skoleeier også må utøve en kontroll. Det er mange årsaker til at skoler får brudd på regelverket, dette kan blant annet dreie seg om for liten kjennskap til regelverket, eller tolkninger som ikke er i tråd med gjeldende rett. Det er skoleeiers ansvar å sikre at skolene følger regelverket, og det er vårt syn at denne kontrollen ikke trenger å gå på tvers av skoleeiers tillit til skoleledelsen.

Når det gjelder arbeidet med sosiale ferdigheter og skolemiljø, ser Fylkesmannen dette som viktig. Arbeidet med dette feltet kan imidlertid ikke legitimere brudd på bestemmelser andre steder i regelverket.

Også Grøtvedt skole har kommentert foreløpig tilsynsrapport. I sin kommentar beskriver skolen nye arbeidsmåter når det gjelder rektors sikring av at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemålene i det enkelte fag. Skolen beskriver også en praksis når det gjelder rektors sikring av at undervisningspersonalet ivaretar elevenes rett til å kjenne til hva som blir vektlagt i vurderingen av deres kompetanse. Det er vår vurdering at skolen har lagt opp til gode løsninger når det gjelder å sikre dette. Skolen skriver i sin kommentar at det er arbeidet med dette i fellesskap. Dette vil kunne være med på å bidra til at skolen får en mer enhetlig praksis på dette feltet. I tillegg knyttes disse temaene nå opp mot skolevandring, hvor ledelsen da får førstehånds kjennskap til lærernes arbeid på dette området. Vi mener disse tiltakene er egnet til å lukke disse punktene fra foreløpig tilsynsrapport.

Når det gjelder punktet i foreløpig tilsynsrapport om at innholdet i IOP-ene skal samsvare med enkeltvedtakene når det gjelder innholdet i opplæringen, har skolen i sin kommentar beskrevet innholdspunktene i vedtakene skolen fatter. Punktet i foreløpig rapport gikk imidlertid på hvor klart og tydelig tilbudet til eleven var beskrevet i vedtakene, og her har skolen ikke sent inn ny dokumentasjon, utover den skriftlige kommentaren. Skolen skriver at foreldrene har fått tilsendt den sakkyndige vurderingen i forkant av vedtaket fra skolen, men med mindre den sakkyndige vurderingen aktivt gjøres til en del av skolens vedtak, sier altså ikke vedtaket noe konkret om hva som skal være innholdet i opplæringen. Det er selve vedtaket som gir eleven rettigheten, og innholdet i opplæringen må altså knyttet til denne retten.

3.4 Fylkesmannens konklusjon

Med bakgrunn i den informasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det vår konklusjon at Askim kommune – Grøtvedt skole har en praksis som gjør at rektor sikrer at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemålene i det enkelte fag. Det er videre vår konklusjon at skolen ikke har en innarbeidet praksis som sikrer at rektor vurderer om undervisningen samlet sett dekker alle kompetansemålene på hovedtrinn i de fagene som ble undersøkt i tilsynet.

Askim kommune – Grøtvedt skole har en praksis som gjør at rektor sikrer at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til hva som blir vektlagt i vurderingen av kompetanse, og hva som er grunnlaget for vurderingen.

Askim kommune – Grøtvedt skole har en innarbeidet praksis for at det utarbeides IOP hvert år for elever med spesialundervisning. Vedtakene om spesialundervisning har imidlertid ikke tilstrekkelig med informasjon om opplæringen til elevene. Dette medfører at innholdet i IOP-ene ikke samsvarer med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen. Skolens IOP-er har egne mål når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner og skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at IOP er samordnet med klassens planer.

4. Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

4.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte av opplæringen. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til.

Elevene skal gjøres kjent med målene for opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Dette gjelder for alle årstrinn og gjelder også for elever med individuelle mål i en IOP. Elevene skal gjøres i stand til å forstå hva de skal lære, og hva som er formålet med opplæringen. Lærerne gjennomfører opplæringen og må kommunisere dette til elevene.

Elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Eleven skal kjenne til hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene skal kjenne til hva som kjennetegner ulik grad av kompetanse, og hva det legges vekt på i vurderingen av en prestasjon. Kravet til at det skal være kjent for eleven, innebærer at det ikke holder at informasjonen ligger på Internett eller kan fås ved å spørre læreren. Lærerne må kommunisere grunnlaget for vurderingen til elevene.

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Vurderingen underveis i opplæringen skal gi god tilbakemelding og rettledning til eleven og være et redskap i læreprosessen, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-2 og 3-11. Underveisvurdering skal bidra til at eleven øker sin kompetanse i fag, jf. forskriften § 3-11. Underveisvurderingen skal gis løpende og systematisk, den kan både være skriftlig og muntlig, skal inneholde begrunnet informasjon om kompetansen til eleven og skal gis med sikte på faglig utvikling.

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

Elevene skal delta aktivt i vurderingen av eget arbeid, egen kompetanse og egen faglig utvikling, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-12. Lærerne må sørge for at elevene involveres i dette. Elevens egenvurdering skal være en del av underveisvurderingen.

Elevene skal fra og med 8. årstrinn få halvårsvurdering midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet. Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Halvårsvurdering i fag er en del av underveisvurderingen og skal uttrykke elevens kompetanse knyttet til kompetansemålene i læreplanverket, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-13. Halvårsvurdering skal også gi veiledning i hvordan eleven kan øke kompetansen sin i faget.

Halvårsvurdering uten karakter skal elevene få gjennom hele grunnopplæringen. Dette gjelder alle elever uavhengig av vedtak og type opplæring. Vurderingen kan være både skriftlig og muntlig.

Fra og med 8. årstrinn skal halvårsvurdering både med og uten karakter gjennomføres midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret dersom faget ikke blir avsluttet. Halvårsvurderingen med og uten karakter gjenspeiler da den samme kompetansen.

Skolen må gjennomføre halvårsvurderinger på riktig tidspunkt og ha en innarbeidet fremgangsmåte for at innhold er i samsvar med forskriften.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en.

For elever med spesialundervisning skal skolen, i tillegg til halvårsvurdering med og uten karakter, en gang i året utarbeide en skriftlig rapport. Rapporten skal blant annet gi vurdering av elevens utvikling i forhold til målene i IOP, jf. opplæringsloven § 5-5.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporter gis på riktige tidspunkt og har et innhold i samsvar med forskriften.

4.2 Fylkesmannens undersøkelser

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til.

Gjennom dokumentasjonen fra skolen som er kommet inn i forbindelse med tilsynet, ligger det eksempler på ukeplaner. Ukeplanen fra 2. trinn, inneholder mål for fagene matematikk og norsk, i tillegg til et mål på det sosiale området. Dokumentasjonen inneholder også «Klasseledelse på Grøtvedt», som beskriver fem punkter lærerne skal gjøre i sin undervisning. De fem punktene er «Forberedelse», «Oppstart», «Læringsøkt med mål», «Arbeidsøkt», og «Avslutning». Under punktet «Læringsøkt med mål» står det beskrevet at lærer skal presentere faglige og sosiale mål, og at mål skal være synlige i alle rom.

Gjennom intervjuene uttrykker de ansatte kjennskap til dokumentet «Klasseledelse på Grøtvedt», og sier at elementene på planen følges opp i praksis. Det kommer også frem gjennom intervjuene at skoleledelsen gjennomfører skolevandring i 2-3 klasser i uken, hvor informasjon om mål til elevene er et av elementene som det ofte fokuseres på.

Elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Gjennom egenvurderingsskjemaene har lærere ved skolen svart på spørsmål om hvordan elevene får vurdering i hva det legges vekt på i vurderingen i faget, og lærerne sier skolen på dette punktet har et forbedringspotensial. Dette understøtter også intervjuene med de ansatte. Skolen bruker individuelle utviklingsplaner (IUP) til å følge opp elevene, men disse begrenser seg bare til noen fag, og det kommer frem gjennom intervjuene at de bare brukes i begrenset grad til å informere elevene om hva det legges vekt på i vurderingen i det enkelte faget.

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Gjennom intervjuene kommer det frem at skolen i stor grad baserer seg på IUP når det gjelder informasjon til elevene om hva de mestrer, og hva de må gjøre for å øke sin kompetanse i fagene. IUP-ene konsentrerer seg om fagene norsk, engelsk og matematikk, i tillegg til sosiale ferdigheter. Intervjuene viser videre at IUP-ene skal være tilgjengelig i skolen sin læringsplattform Skooler, men at IUP-modulen enda ikke har blitt implementert. Dette gjør at lærerne nå skriver IUP-ene i Word, og samler opp informasjonen der.

I tillegg gjennomfører lærerne på de ulike trinnene forskjellige typer tester og prøver, som også sier noe om hvordan elevene har prestert i faget. Gjennom skriftlige og muntlig kommentarer til elevene om hvordan den enkelte har prestert, får elevene en tilbakemelding på hva de bør gjøre for å øke sin kompetanse i faget på det aktuelle området.

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

Når det gjelder elevenes involvering i vurderingen av eget læringsarbeid, kommer det frem gjennom intervjuene at lærerne på forskjellige måter involverer elevene i dette. Mange av lærerne trekker frem «tommeltegn» som en måte å gi rask tilbakemelding til læreren på i slutten av timen, for å signalisere hvordan elevene selv synes de har jobbet. Noe annet som også nevnes flere ganger i intervjuene er «to stjerner og et ønske», hvor elevene velger ut to elementer som er bra, og en ting de kan arbeide bedre med.

Det kommer også frem gjennom intervjuene at enkelte av lærerne bruker skriftlige former for involvering av elevene i eget læringsarbeid. Dette kan være skjemaer som elevene får utlevert, eller det kan være som en del av en prøve i faget.

I dokumentasjonen skolen har sendt inn, ligger dokumentet «Spørsmål til egen praksis om elevinvolvering i vurderingsarbeidet». Dokumentet inneholder fem spørsmål om hvordan lærerne går frem for å involvere elevene i vurderingsarbeidet.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Det kommer frem gjennom intervjuer at IUP-ene som skolen bruker i matematikk, norsk, engelsk og sosiale ferdigheter, inneholder informasjon om elevenes kompetanse i faget, og om hva elevene kan gjøre for å øke kompetansen sin. Det kommer videre frem at skolen ikke har tilsvarende system for de andre fagene ved skolen, men at elevene i halvårsvurderingen kan etterspørre informasjon om disse fagene fra kontaktlærer eller faglærer.

Det kommer også frem at skolens halvårsvurderinger gjennomføres i forbindelse med utviklingssamtalene, i oktober/november på høstsemestret, og i mars/april på våren.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en.

Intervjuene viser at de lærerne som er involvert i undervisningen av elever med rett til spesialundervisning, samarbeider tett. Både gjennom de mer formelle «Teamavklaringer», og gjennom uformell og løpende dialog kommuniserer lærerne

kontinuerlig om elevenes utvikling, som oppsummeres i halvårsvurderingene. I dokumentasjonen har skolen sendt ved forskjellige evalueringer av elever med behov for spesialundervisning, og det fremkommer i disse at elevenes utvikling evalueres konkret opp mot målene i elevens IOP.

Etter foreløpig rapport

I sin kommentar på foreløpig tilsynsrapport, har skolen kommentert punktet om at skolen ikke har implementert praksis for å sikre at halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin. Skolen kommenterer at de har gjort endringer i rutineene sine for halvårsvurderingen, slik at IUP-en nå er et «levende dokument» frem mot halvårsvurderingene i desember og juni. I halvårsvurderingen publiseres så hver enkelt elev sin IUP. Skolen skriver videre at IUP-en gir informasjon om elevens kompetanse i fagene, og veiledning om hvordan de kan øke kompetansen sin.

4.3 Fylkesmannens vurderinger

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til.

Gjennom dokumentasjonen samlet sett er det flere måter elevene får informasjon om hvilke kompetansemål opplæringen er knyttet til. På skolens ukeplaner er det beskrevet utvalgte mål, som gjennomgås i undervisningen, og flere av lærerne har også målformuleringer hengende i klasserommet.

Dokumentet «Klasseledelse ved Grøtvedt» inneholder som nevnt tidligere punkter som informerer lærerne om at informasjon om mål er en del av klasseledelsen ved skolen. Alle lærerne som var til intervju kjente til dette dokumentet. Som nevnt tidligere i denne rapporten, har skolen lagt dokumentene opp slik at de er trykket på ark med forskjellig farge, og dette gjør at de forskjellige dokumentene enkelt kan identifiseres og refereres til. Det nevnte dokumentet var trykket på et grønt ark, og når det grønne arket ble løftet frem i forskjellige sammenhenger, var alle klar over hva innholdet var. Fylkesmannen mener dette er en god måte å identifisere forskjellige dokumenter på, og det er tydelig at denne fargekodingen hadde bidratt til en bevissthet i personalet om de forskjellige dokumentene.

Elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Når det gjelder spørsmålet om hvorvidt elevene får veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget, er det ikke en enhetlig praksis eller profil på dette i dokumentasjonen. Intervjuene viser at skolens IUP-er i noen grad gir informasjon om hva det legges vekt på i vurderingen, men IUP-ene er knyttet opp mot bare tre av fagene ved skolen (matematikk, norsk og engelsk). Dette gjør at samfunnsfag (og de andre fagene) faller utenfor denne strukturen, og det er ikke noen systematikk for å veilede elevene om vurderingskriterier.

Dokumentasjonen samlet sett viser også at skolen selv mener de har et forbedringspotensial på dette området, og Fylkesmannen mener dette er riktig. Skolen har opparbeidet et godt grunnlag for å drive utviklingsarbeid, ved at lærerne ved skolen har mange arenaer å dele erfaringer og problemstillinger på.

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Grøtvedt skole har flere kanaler hvor de gir tilbakemeldinger på hva elevene mestrer, og veiledning i hva elevene må gjøre for å øke sin kompetanse. Skolen har, som nevnt tidligere IUP i matematikk, norsk og engelsk, og gjennom denne er det Fylkesmannens inntrykk at elevene skal få god og kontinuerlig informasjon om sin aktuelle kunnskap og veien til videre læring.

I de andre fagene, blant annet samfunnsfag, som har vært en del av dette tilsynet, blir det gjennomført forskjellige typer underveisvurderinger, prøver og tester, gjennom løpende kommunikasjon med elevene. Gjennom prøvene får elevene en vurdering av hva de mestrer. Gjennom intervjuene kommer det frem at lærerne knytter kommentarer til resultatene, og snakker med elevene om hva elevene må gjøre for å komme videre, hva som er vanskelig i fagene og i noen grad hva de selv mener de må gjøre for å bli bedre. Det er vår vurdering at kollegiet ved Grøtvedt er samstemte om dette, og at denne praksisen er en gjennomgripende egenskap ved kollegiet ved skolen.

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

Når det gjelder elevenes involvering i vurderingen av eget læringsarbeid, er dette et spørsmål hvor skolen viser frem en viss praksis, men det er Fylkesmannen sin vurdering at dette ikke skjer i tilstrekkelig grad. Gjennom intervjuene kommer det frem at det er noen metoder for elevinvolvering som er gjennomgripende. Det ene er bruk av «tommeltegn» for raskt å gi læreren en informasjon om hvordan elevene selv mener innsatsen eller prestasjonen har vært, det andre er bruken av «to stjerner og et ønske», hvor eleven trekker frem to ting ved prestasjonen eller oppgaveløsningen som var bra, og ett element som kunne ha vært bedre. Gjennom en helhetlig vurdering av dokumentasjonen og intervjuene i tilsynet, mener vi at det er sannsynliggjort at elevene blir involvert i vurderingen av eget læringsarbeid.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Som nevnt tidligere i rapporten, gjør Grøtvedt skole bruk av flere kanaler for å gi elevene tilbakemeldinger om egne prestasjoner og måter å øke kompetansen sin på, og en av «stoppunktene» i året hvor dette oppsummeres for elevene er halvårsvurderingene. Halvårsvurderingene ved skolen sees i forbindelse med utviklingssamtalene, som gjennomføres midt i høstsemestret, rundt oktober/november, og midt i vårsemestret, i mars/april. Gjennom dokumentasjonen kommer det frem at lærerne gir elevene tilbakemeldinger på hvilken kompetanse elevene har i matematikk, norsk og engelsk, og hva de må gjøre for å øke kompetansen sin. Som nevnt tidligere i rapporten utgjør IUP-ene som lærerne skriver, en sentral del av denne tilbakemeldingen.

Imidlertid er det slik for de andre fagene enn matematikk, norsk og engelsk, at elevene ikke rutinemessig for en tilbakemelding i halvårsvurderingene (utviklingssamtalene) på egen kompetanse eller hva de må gjøre for å øke kompetansen sin. Det kommer frem gjennom intervjuene at dette er noe elevene selv må spørre om. Kravet i oppl. § 3-13, er at halvårsvurderingen skal omfatte alle fagene ved skolen. Dette betyr at eleven enten skriftlig eller muntlig uoppfordret må få informasjon om egen læring med fremovermeldinger, også for de fagene som ikke innbefattes av IUP-ene.

I tillegg er det slik at tidspunktet for gjennomføringen av halvårsvurderingene faller utenfor det tidsrommet som kan ansees som relevant ut fra lovverket. «Halvårlig» refererer her til halvveis i opplæringsperioden, forstått som skoleåret, og ikke som hvert semester. Dette gjør at halvårsvurderingene ved Grøtvedt skole må justeres for å passe med kravet i oppl. § 3-13.

Vi understreker at skolen fortsatt kan gjennomføre utviklingssamtaler og elevsamtaler midt i semesteret, men det er et krav om at elevene da også må få informasjon om egen kompetanse med fremovermeldinger på et tidspunkt som kan regnes som midten av skoleåret.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en.

Gjennom dokumentasjonen kommer det frem at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-ene, for elever som har spesialundervisning. Dette finnes det eksempler på i dokumentene som er oversendt Fylkesmannen i forbindelse med tilsynet, og gjennom intervjuene ser vi at skolen har en innarbeidet fremgangsmåte for å gjøre dette. Det er Fylkesmannens vurdering at kollegiet ved skolen har en tett oppfølging av elever med behov for spesialundervisning, og at lærerne samarbeider godt for å få vurdere elever med IOP.

Etter foreløpig rapport

Skolen har i sin kommentar på foreløpig tilsynsrapport kommentert skolens nye praksis med halvårsvurderinger, redegjort for i forrige kapittel. Skolen skriver her at halvårsvurderingene nå er lagt til desember og juni, men også at halvårsvurderingene fortsatt er basert på IUP-ene til elevene. En sentral del av punktet som ble påpekt i foreløpig rapport, var at elevene ikke fikk halvårsvurdering i andre fag enn de som var omfattet av IUP, altså norsk, engelsk og matematikk. Elevene har rett til halvårsvurdering i alle fag, og det kommer ikke frem gjennom skolens kommentarer at dette gjøres på noen annen måte enn tidligere.

4.4 Fylkesmannens konklusjon

Med bakgrunn i den informasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det Fylkesmannens konklusjon at Askim kommune – Grøtvedt skole veileder elevene på en sann måte at de har kjennskap til hvilke kompetansemål fra LK06 som opplæringen er knyttet til i de fagene og utvalgene som har vært en del av tilsynet.

Det er vår konklusjon at Askim kommune – Grøtvedt skole gir eleven tilbakemelding på hva de mestrer i fagene, og hva de skal gjøre for å øke sin kompetanse i de fagene og utvalgene som vi har vurdert i tilsynet. Skolen har en innarbeidet praksis for å involvere elevene i eget læringsarbeid i alle fag.

Det er Fylkesmannens konklusjon at Askim kommune – Grøtvedt skole veileder elevene i hva det skal legges vekt på i vurderingen i det enkelte faget. Skolen har imidlertid ikke en implementert praksis for å sikre en halvårsvurdering i alle fag som

- gir informasjon om elevens kompetanse i fagene.
- gir veiledning om hvordan eleven kan øke kompetansen sin.

Det er vår konklusjon at Askim kommune – Grøtvedt skole har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevenes utvikling ut fra målene i IOP.

5. Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning

5.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Læreren skal, som en del av undervisvurderingen, vurdere om den enkelte eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Skolen må ha en kjent og innarbeidet fremgangsmåte slik at lærerne vurderer systematisk og løpende om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Alle elever har krav på tilpasset opplæring, jf. opplæringsloven § 1-3. Dersom en elev ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, skal skolen først vurdere og eventuelt prøve ut tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må se på om tiltak knyttet til arbeidsmåter, vurderingspraksis og arbeidsmiljø kan bidra til at eleven får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Fremgangsmåten for dette må være kjent og innarbeidet. Dette skal skolen gjøre før eleven eventuelt blir henvist til PPT for en sakkyndig vurdering med tanke på spesialundervisning.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

I noen tilfeller vil skolens vurdering og eventuelle utprøving av tiltak etter opplæringsloven § 5-4 konkludere med at eleven ikke kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Eleven har da krav på spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-1. Det er viktig at prosessen for å kunne gi spesialundervisning blir startet så snart som mulig etter at behovet for dette er avdekket. Undervisningspersonalet har derfor både plikt til å vurdere om en elev trenger spesialundervisning og å melde fra til rektor når det er behov for det, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må ha en fremgangsmåte som er kjent og innarbeidet blant lærerne slik at de vurderer og melder behov for spesialundervisning.

5.2 Fylkesmannens undersøkelser

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Lærerne viser til at skolen gjennomfører og følger opp resultatet av nasjonale prøver på 5.trinn, kartleggingsprøver (1.-4.trinn) og ukentlige trinnprøver i fagene som følges opp. Skolen benytter LUS – et leseutviklings skjema hvor elevenes resultater på alle trinn følges opp gjennom LOT-øktene. I intervjuene viser lærerne til at utviklingssamtalene med foreldre og elev blir nyttet til å gi informasjon i hovedsak om fagene norsk, engelsk og matematikk og sosial kompetanse. Lærerne opplyser at Skooler i større grad skal nyttes for å få oversikt over elevenes ferdigheter i fagene. Det opplyses at lærerne snakker sammen om elevene på trinnet, og får veiledning av spesialpedagog for utprøving av tiltak rundt enkeltelever eller grupper av elever. Elever med stort læringspotensiale blir fulgt opp av faglærerne, og det opplyses at det imidlertid ikke er noen felles strategi for disse elevene, slik det er for elever som er i ferd med å utvikle fagvanser. Lærerne opplyser at teamet er det nivået hvor det er naturlig å diskutere tiltak overfor elever med stort læringspotensial. Avdelingsleder er nær til lærerne på sine trinn, 1-3.trinn og 4.-7.trinn. Teamtid nyttes av lærerne når det er behov for diskusjoner om enkeltelever, grupper av elever eller trinn. Det opplyses at avdelingsleder inngår i skolens ledelse, og at ledelsen er nær til lærerne for diskusjoner om enkeltelever.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Det fremkommer av intervjuene at skolen har en egen rutine som skal følges dersom det er elever læreren er bekymret for. Denne rutinen er kjent for lærerne og ligger ved som dokumentasjon i tilsynet. Lærerne sier i intervjuene at rutinen ved skolen blir gjennomgått enten på høsten eller om våren. Det opplyses at om det er elever en lærer er bekymret for er det naturlig å diskutere eleven på teamet med spesialpedagog til stede. Det blir gjort vurdering av mulige tiltak i opplæringen og ulike tiltak blir prøvd ut innen en tilpasset opplæring. Fører ikke disse til endring opplyser lærerne at spesialpedagogisk ansvarlig koples inn for en utvidet veiledning av lærer. Eventuelt blir saken tatt videre for en henvisning til PPT om det viser seg at tiltakene ikke fører til ønsket endring. Det fremkommer av egenrevisningene at skolen har en egen stilling for tidlig innsats i matematikk og norsk for elever som sliter i disse fagene.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

Det fremkommer av egenrevisningene at skolen har en instruks «Rutiner for elever vi er bekymret for», som lærerne nytter når det er behov for å henvise elever til PPT for en sakkyndig vurdering.

Lærerne opplyser at skolen har samarbeidsmøter med PPT hvor spes.ped-ansvarlig er til stede. Foreldre er tilstede når det er hensiktsmessig. Lærerne og skolen får da råd om utprøving av tiltak og organisering av tilbud til enkeltelever eller grupper av elever. Lærere kan også diskutere elever anonymt med PPT og spes.ped ansvarlig i disse møtene.

I egenvurderingene fremkommer det at det er jevnlig møter mellom spesialpedagogisk ansvarlig og avdelingslederne. I disse møtene blir det vurdert tiltak overfor elever som sliter i fag, og tiltak blir satt i verk.

I egenvurderingene opplyser lærerne at de melder behov for spesialundervisning til rektor.

5.3 Fylkesmannens vurderinger

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Det er Fylkesmannens vurdering at skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Dette begrunner vi med at skolen gjør vurderinger av elevenes utbytte gjennom kartlegging av elever 1.-4.trinn, nasjonale prøver, bruk av LUS- leseutviklings skjema på alle trinn og ukentlige trinnprøver i fagene som følges opp. IUP-ene støtter opp om den løpende vurderingen av elevene. Det er vår vurdering at bruk av teamene til samtaler om elevene på trinnet, veiledning av spesialpedagog for utprøving av tiltak rundt enkelte elever eller grupper av elever og bruk av LOT-tid for diskusjon av elevresultater er med på å sikre at det er en systematisk og løpende vurdering av om elevene får et tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Fylkesmannen ser at elever med stort læringspotensial blir fulgt opp av faglærerne, men det opplyses at det ikke er noen felles strategi for disse elevene slik det er for elever som er i ferd med å utvikle fagvansker. I intervjuene fremkommer det at teamet er det nivået hvor det er naturlig å diskutere tiltak overfor elever med stort læringspotensial. Fylkesmannen er positiv til at ledelsen er nær til lærerne for diskusjoner om enkelte elever.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Det er vår vurdering at skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Basert på denne vurderingen gjennomfører skolen eventuelt tiltak innenfor tilpasset opplæring. Vi begrunner vår vurdering i at når en lærer er bekymret for en elev, så er det en praksis ved skolen å diskutere eleven på teamet, gjerne med spesialpedagog til stede. Skolen vurderer mulige tiltak i opplæringen og prøver ut ulike tiltak innen en tilpasset opplæring. Fører ikke disse tiltakene til endring opplyser lærerne at spesialpedagogisk ansvarlig koples inn for en utvidet veiledning av lærer, og eventuelt for å ta saken videre jf. Rutiner vedr. elever man bekymrer seg for på Grøtvedt skole.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor. Det fremkommer i egenvurderingene at skolen har en instruks «Rutiner for elever vi er bekymret for», som lærerne nytter når det er behov for å henvise elever til PPT for en sakkyndig vurdering. Fylkesmannen er av den oppfatning at denne instruksen er kjent blant lærerne og brukes i praksis. Da spesialpedagogisk ansvarlig og spesialpedagogene

som er knyttet til de ulike trinnene henviser til instruksjonen, er de med på å sikre at denne nyttes ved skolen.

På bakgrunn av egenvurderingene og intervjuene av lærerne vurderer vi det til at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

5.4 Fylkesmannens konklusjon

Med bakgrunn i den informasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det vår konklusjon at Askim kommune – Grøtvedt skole har en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Askim kommune – Grøtvedt skole har en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at det for elever som ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen, gjennomføres vurdering av arbeidsmåter, vurderingspraksis, og læringsmiljøet. I tillegg gjennomfører skolen tiltak i de tilfeller det avdekkes at elevene ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Askim kommune – Grøtvedt skole har en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning, og for å melde behov for spesialundervisning til rektor.

6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

6.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med å vurdere behov for særskilt språkopplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. For elever med behov for særskilt norskopplæring må en innarbeidet fremgangsmåte sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

Elever i grunnopplæringen med annet morsmål enn norsk og samisk, har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den ordinære opplæringen på skolen, jf. opplæringsloven § 2-8. Om nødvendig har elevene også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skoleeier har ansvaret for at kartleggingen av elevens norskferdigheter blir gjort før vedtaket om særskilt språkopplæring. I de fleste tilfeller er det skolen som gjennomfører kartleggingen. Skolen må også vurdere om eleven eventuelt har behov for morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skolen må ha en kjent og innarbeidet fremgangsmåte som sikrer dette.

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

Skolen skal også kartlegge eleven underveis i opplæringen når eleven får særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8. Dette for å vurdere om eleven har

tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen på skolen. Skolen må foreta en individuell vurdering av tidspunktet for dette.

6.2 Fylkesmannens undersøkelser

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. For elever med behov for særskilt norskopplæring må en innarbeidet fremgangsmåte sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

I egenrederingene fremkommer det at skolen har elever som ikke har norsk eller samisk som morsmål. Lærere og skolens ledelse svarer at skolen har en innarbeidet framgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. Det gjennomføres årlige kartlegginger av elever med vedtak om særskilt språkopplæring. Det fremkommer at alle fremmedspråklige elever testes når de starter ved skolen. Skårer eleven lavt ved denne kartleggingen får eleven særskilt norskopplæring. I egenrederingene opplyses det av skolens ledelse og av lærerne at elever med behov for særskilt språkopplæring ikke tilbys morsmålsopplæring i Askim kommune, og elevene kartlegges derfor heller ikke med hensyn på morsmålsopplæring. Elevene blir vurdert med hensyn til tospråklig fagopplæring og særskilt språkopplæring. Det opplyses at elever som kommer fra velkomstgruppen ved Rom skole, hvor de har fått opplæring i ett eller to år, automatisk får 4t/ u til tospråklig fagopplæring eller særskilt norskopplæring første året, og 2 t/u tospråklig fagopplæring eller særskilt norskopplæring andre året. Etter det får de 1 t/u til særskilt norskopplæring.

Askim kommune har en Velkomstgruppe for nyankomne minoritetsspråklige elever ved Rom skole. Denne gruppen har plass til 12 elever fra 2. til 10.trinn. Er gruppen fylt opp og det kommer elever med behov for plass i gruppen blir disse satt på venteliste. Det blir gjort røkeringer i gruppen, og de elevene med minst behov blir flyttet til sine hjemskoler, på bakgrunn av hvem som har størst behov for å være i Velkomstgruppen. Lærerne som arbeider i Velkomstgruppen har undervisning også ved andre skoler i Askim kommune. Elever som kommer til Velkomstgruppen blir kartlagt for å finne fram til nivået eleven befinner seg på språklig. Velkomstgruppen driver intensiv opplæring på utvalgte felt, og det benyttes læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter som utgangspunkt for opplæringen i norsk. Rektor ved elevens hjemskole fatter vedtaket om særskilt norskopplæring. Elevene i Velkomstgruppen blir vurdert gjennom hele perioden de er i gruppen, og ved overføring til hjemskolen er det overføringsamtaler mellom lærerne i Velkomstgruppen og elevens hjemskole. Det framkommer ikke om det blir fattet vedtak om at opplæringen i Velkomstgruppen blir avsluttet. I to av de tre innsendte enkeltvedtakene om særskilt språkopplæring opplyser Askim kommune at «Eleven har ikke rett på tospråklig fagopplæring etter 2-4 år i Norge».

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

I egenrederingene opplyses det at elever som har særskilt språkopplæring blir kartlagt om våren. I intervjuene fremkommer det at elever med særskilt språkopplæring også blir kartlagt i løpet av høsthalvåret. Blir det fattet vedtak om opphør av særskilt språkopplæring i høsthalvåret, som følge av at eleven har tilstrekkelige ferdigheter til å følge den vanlige undervisningen på trinnet, blir eleven kartlagt neste vår for å vurdere

om vedtak om opphør av særskilt språkopplæring skal videreføres, opplyser ledelsen ved skolen.

Elever som får opplæring i Velkomstgruppen får jevnlig underveisvurdering framkommer det av intervjuer.

Etter foreløpig tilsynsrapport

Både skolen og skoleeier har kommentert konklusjonene i foreløpig tilsynsrapport på dette feltet. Skoleeier skriver i sin tilbakemelding at vurdering av behovet for morsmålsopplæring ligger i kommunens rutiner, og at Velkomstgruppen har et særlig ansvar for dette. Skoleeier henviser til kommunens mal for enkeltvedtak etter oppl. § 2-8, og peker på at det der ligger et valg om å krysse av for at elevene skal få morsmålsopplæring. Gjennom intervjuene med skoleeier kommer det også frem at det ikke ligger noen begrensninger i kommunens rutiner når det gjelder vurdering av behov for morsmålsopplæring, eller en innskrenkning i retten til kun å gjelde 2-4 år. Intervjuene viser at det likevel kan ha blitt oppfattet av skolene at kommunen opererer med en begrensning i tilbudet til elever med rett til særskilt norsk.

Det kommer også frem av dokumentasjonen som er sendt Fylkesmannen sammen med kommentarene, at skoleeier har gjennomført møter med rektorene i kommunen, for å klargjøre retningslinjene til kommunen, og redegjøre for kravene i oppl. § 2-8.

6.3 Fylkesmannens vurderinger

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. For elever med behov for særskilt norskopplæring må en innarbeidet fremgangsmåte sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

Fylkesmannen vurderer det til at Velkomstgruppen ved Rom skole har en innarbeidet framgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. Det framkommer av intervjuer og av tilbakemeldinger i egenvurderingene at Askim kommune og Grøtvedt skole ikke kartlegger elever med hensyn på morsmålsopplæring. Elevene blir kartlagt med hensyn på særskilt språkopplæring og tospråklig fagopplæring. Det framkommer av malen som nyttes ved enkeltvedtak om særskilt norskopplæring at Askim kommune og Grøtvedt skole ikke gir elever rett til tospråklig fagopplæring etter 2-4 år i Norge. Dette er ikke i overensstemmelse med opplæringsloven § 2-8 hvor det framgår at en elev har rett til særskilt norskopplæring til denne har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge ordinær opplæring i skolen. Om nødvendig har eleven rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Elever skal ut i fra opplæringsloven § 2-8 kartlegges for å avdekke eventuelle behov for særskilt norskopplæring, morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring før det fattes vedtak i forhold til disse tre områdene. Det er vår vurdering at dette ikke gjøres i Askim kommune. Elever som får tilbud om opplæring i egne grupper, som Velkomstgruppen i Askim kommune, skal ha vedtak for ett år om gangen. Dette skal framkomme av vedtaket. Det er ikke oversendt vedtak som viser dette.

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

Fylkesmannen vurderer ut i fra intervjuer og innsendt dokumentasjon at elever med særskilt språkopplæring får kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen. Det er ikke oversendt vedtak som viser opphør av særskilt språkopplæring.

Etter foreløpig rapport

I tilbakemeldingene på foreløpig tilsynsrapport redegjør skoleeier for at det i kartleggingen av elevenes språkkompetanse også skal kartlegges for behov for morsmålsopplæring. Gjennom intervjuene med skoleeier i det utvidete tilsynet kommer det også frem at skoleeier ikke har lagt noen begrensninger i antall år elevene har rett til særskilt norskopplæring, morsmålsopplæring eller tospråklig fagopplæring.

For å sikre at skolene har en riktig forståelse, har skoleeier gjennomført møter med skoleledelsen ved skolene i Askim, for å belyse kommunens rutiner og informere om kravene som ligger i oppl. § 2-8. Det er vår vurdering at dette er et godt tiltak fra skoleeier sin side, og samlet sett har skoleeier redegjort for at kommunen gir elever med særskilt norsk det tilbudet de har krav på.

6.4 Fylkesmannens konklusjon

Askim kommune – Grøtvedt skole sørger for at elever som ikke har norsk eller samisk som morsmål, får vurdert sitt behov for særskilt språkopplæring og det er etablert rutiner for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk og vurderer om elevene også har behov for tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring når de har behov for særskilt norskopplæring.

Askim kommune – Grøtvedt skole kartlegger norskferdighetene til elever med vedtak om særskilt språkopplæring underveis i opplæringen.

7. Skolebasert vurdering

7.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt og utdypet de rettslige kravene for tilsynet med skolebasert vurdering. Alle de rettslige kravene bygger på forskrift til opplæringsloven § 2-1.

Skolen skal velge tema for den skolebaserte vurderingen basert på en bred og samlet vurdering av om elevene når målene i læreplanverket (LK06).

Skolen skal jevnlig vurdere i hvilken grad organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringen bidrar til å nå målene i Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. forskrift til opplæringsloven § 2-1. I vurderingen må derfor skolen sammenholde resultatet av opplæringen med de mål og prinsipper som er formulert i læreplanverket. Denne vurderingen skal alltid, direkte eller indirekte, sikte mot å fremme elevenes utvikling og utbytte av læringen.

Som første del av å gjennomføre en skolebasert vurdering må skolen etablere et kunnskapsgrunnlag som reflekterer bredden av mål i læreplanverket. Kunnskapsgrunnlaget må bygge på kilder som gir resultater fra faglige mål, og fra mål

som omfatter elevenes trivsel og utvikling på andre områder enn de faglige. I tillegg til egne kilder har skolene tilgang til flere nasjonale kilder i Skoleporten, for eksempel Elevundersøkelsen.

Når skolen har fått et bredt kunnskapsgrunnlag, må de bruke dette til å foreta en samlet vurdering av i hvilken grad elevene når målene for opplæringen på ulike områder. Dette skal gi skolen et grunnlag til å reflektere og analysere helhetlig i hvor stor grad skolens elever har nådd målene i læreplanverket.

Basert på denne refleksjonen må skolen velge tema for den skolebaserte vurderingen. Skolen skal se på områder hvor skolen vurderer at endringer i skolens organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringen kan fremme elevenes utvikling og utbytte av opplæringen. Det vil si endringer som kan øke elevenes måloppnåelse. Valg av tema må over tid ivareta bredden av mål for opplæringen.

Skolen skal vurdere om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene i det valgte temaet.

Den skolebaserte vurderingen skal identifisere hvilke endringer som best kan øke måloppnåelsen for elevene innenfor det skolen har valgt å se på i vurderingen. Måloppnåelsen sikter her til alle målene i læreplanverket som inngår i det valgte temaet, og ikke bare faglige mål.

I kravet ligger det at skolen må vurdere endringer innenfor ulike rammebetingelser for opplæringen, og i utgangspunktet ikke bare velge å se på én type tiltak. Endringer skolen kan vurdere, er nye tiltak som for eksempel oppstart av et utviklingsarbeid. Skolen kan også vurdere om videreføring av det som skolen allerede gjør, er det beste. Skolen må vurdere endringene for skolen som helhet på systemnivå, selv om eventuelt konsekvensene av endringene i noen tilfeller primært vil vise seg for enkelte klasser eller for enkelte fag.

Skolen skal følge opp de endringer som de eventuelt kom frem til i den skolebaserte vurderingen.

Hensikten med den skolebaserte vurderingen er å sørge for at skolen lærer og utvikler seg slik at elevene i enda større grad kan nå bredden av mål i læreplanverket. Når skolen gjennom vurderingen avdekker forbedringsområder, må skolen derfor følge opp dette videre. Endringene kan både være at skolen iverksetter nye enkelttiltak, eller at de starter et utviklingsarbeid. Skolen kan også komme frem til at de kun vil opprettholde og eventuelt forsterke det de allerede gjør. I noen tilfeller kan foreslåtte endringer eller tiltak være slik at det er nødvendig med en dialog med skoleeier før tiltakene eventuelt iverksettes.

Skolen skal ha en bred og representativ medvirkning i arbeidet med skolebasert vurdering.

I ordet «skolebasert» ligger det at vurderingen må involvere alle berørte parter på skolen i både analysen og i arbeidet med endringer og tiltak på bakgrunn av analysen. Gjennom vurderingen blir personalet bevisstgjort på sammenhengen mellom hvordan opplæringen gjennomføres, og i hvilken grad elevene når målene. Lærerne vil også være sentrale i å gjennomføre de fleste endringstiltakene. Å involvere lærerne er derfor viktig for at

eventuelle tiltak skal lykkes. Skolen vurderer for øvrig hvem som skal delta ut fra temaene som berøres. Å involvere elevene vil være aktuelt i mange tema.

Skolen skal gjennomføre skolebasert vurdering jevnlig.

Den skolebaserte vurderingen må utføres i samsvar med forutsetningen, jf. de foregående kravene til gjennomføringen av vurderingen. Skolen må gjennomføre slik skolebasert vurdering jevnlig, jf. forskrift til opplæringsloven § 2-1. I utgangspunktet bør vurderingen gjennomføres årlig, men det må anvendes skjønn hvor tidsbruk vurderes opp mot det forsvarlige.

7.2 Fylkesmannens undersøkelser

I dokumentasjonen som er oversendt Fylkesmannen i forbindelse med tilsynet, ligger dokumentet «Kvalitetsplan 2015-2018». Dokumentet er produsert av kommunen som skoleeier, og inneholder, i tillegg til en innledning, den visjon og de verdier som skal være gjeldende for skolene i kommunen, satsningsområder for Askimskolen, og lenker til blant annet generell del av læreplanen og til noen utvalgte stortingsmeldinger.

Videre ligger dokumentet «Plan for utviklingstid våren 2017» i den innsendte dokumentasjonen. Dokumentet gir informasjon om hva utviklingstiden skal brukes til ved skolen, hvordan temaene skal arbeides med, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen, og hvem som skal føre referat. Dokumentet er utarbeidet av skolen.

I tillegg har skolen sendt ved mal for evaluering av skolevandring høsten 2016, og mal for medarbeidersamtale våren 2017, og en kopi av en utfylt «Utgangsbillett» fra desember 2016. Utgangsbilletten har vært brukt i forbindelse med «Lærende organisasjonstid» (LOT), og summerer opp informasjon fra de ansatte på hvilke temaer som har vært de beste på LOT høsten 2016, og hvilke temaer på LOT som ønskes våren 2017.

Skolen skal velge tema for den skolebaserte vurderingen basert på en bred og samlet vurdering av om elevene når målene i læreplanverket (LK06).

Som en del av dokumentasjonen ved tilsynet, har Grøtvedt skole svart på egenvurderingene på dette feltet. På spørsmålet om skolen velger tema for den skolebaserte vurderingen basert på en bred og samlet vurdering av om elevene når målene i læreplanverket, er det samlede svaret «Nei». Dette begrunnes i egenvurderingene i at det er kommunenes kvalitetsplan som legger føringer for utviklingen ved skolen.

Gjennom intervjuene kommer det også frem at skolen er omforent om kvalitetsplanen, og at denne legger de viktigste føringene for den pedagogiske utviklingen ved skolen.

Skolen skal vurdere om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene i det valgte temaet.

Gjennom intervjuene kommer det frem at lærerne ved skolen har fokus på målene for undervisningen, og at elevene vurderes opp mot disse. Det kommer videre frem gjennom intervjuene at skolen har flere elementer som bidrar til deling og mulighet for felles vurderinger, blant annet «Collaborative learning», «Lærende organisasjonstid» (LOT) og

«pedagogisk kvarter» hvor lærerne forteller om erfaringer som andre kan lære noe av eller bli inspirert av.

I kvalitetsplanen som skolen har fått overlevert fra kommunen, har skolen lagt inn kommentarer til de forskjellige punktene, som sier noe om hva skolen vil gjøre for å arbeide med målene. Kvalitetsplanen har under overskriften «Visjon og verdier» overskriftene «Raushet», «Mot», «Glede», og «Tillit». Under hver av disse verdiene har Grøtvedt skole lagt til hva skolen vil gjøre for å jobbe med disse verdiene. Også under «Satsningsområder for Askimskolen» har Grøtvedt beskrevet hva skolen mener med de forskjellige elementene i planen. Dette utgjør skolens arbeid med å knytte kvalitetsplanen i kommunen til vurderinger av egen praksis for å hjelpe elevene å nå målene i læreplanverket.

Skolen skal ha en bred og representativ medvirkning i arbeidet med skolebasert vurdering

I dokumentet «Plan for utviklingstid våren 2017» kommer det frem at skolen har en oversikt over hvordan fellestiden skal brukes ved skolen. I planen er det satt av fellestid hver tirsdag og torsdag, og det er definert gjennom hele semestret hvilket tema de forskjellige dagene skal løfte frem. Eksempler på temaer som løftes frem i utviklingstiden er årsplaner i de forskjellige fagene, hva som foregår i avdelingene, hospitering, presentasjoner av utviklingsarbeid, kvalitetsplanen i kommunen.

Intervjuene viser videre at lærerne er involvert i diskusjonen rundt de forskjellige styrende dokumentene, og at det er lett å komme med innspill til ledelsen om hvilke forbedringspotensialer de forskjellige lærerne ser.

Skolen skal gjennomføre skolebasert vurdering jevnlig.

Gjennom den nevnte planen for utviklingsarbeid, kommer det frem at evalueringer skjer ofte ved skolen, dette løfter også lærerne frem i intervjuene. Planer og rutiner som skolen har laget evalueres etter hvert som det oppstår et behov for det, men det kommer også frem av intervjuene at skolen ikke har noe fast stoppested i løpet av året hvor flere forskjellige datakilder vurderes i sammenheng.

Etter foreløpig rapport

Fylkesmannen har mottatt kommentarer på dette punktet fra skole og skoleeier. Skoleledelsen skriver i sin tilbakemelding på foreløpig tilsynsrapport at skolen driver skolebasert vurdering med utgangspunkt i Askimskolens kvalitetsplan. Skolen redegjør for at kommunens kvalitetsplan er forankret i brukerundersøkelser, tilstandsrapporter, faktatall og forskning både i Norge og internasjonalt.

Skoleeier fremhever også kommunens kvalitetsplan som retningsgivende for den skolebaserte vurderingen ved skolene, og skriver at realiseringen av planen evalueres kontinuerlig gjennom året i utviklingsdialoger, ledersamtaler og annet arbeid med kommunens kvalitetsmelding. Skoleeier legger vekt på at det skal være stabilitet i læringsarbeidet over tid ved skolene i kommunen, og er tydelig på at vurdering av resultatene ikke skal føre til en gjennomgripende endring på de strategisk valgte områdene.

7.3 Fylkesmannens vurderinger

Skolen skal velge tema for den skolebaserte vurderingen basert på en bred og samlet vurdering av om elevene når målene i læreplanverket (LK06).

Av dokumentasjonen samlet sett kommer det frem at hver enkelt lærer ved Grøtvedt skole arbeider for at elevene skal nå målene i læreplanverket. I klasserommet og i de forskjellige opplæringsmiljøene har lærerne et fokus på mål for undervisningen, og på å hjelpe elevene frem mot dette målet. Skolebasert vurdering dreier seg imidlertid om det skolen gjør på overordnet nivå, hvordan skolen selv vurderer områder hvor de er sterke og hvor det finnes utviklingspotensialer. Dette gjør at kravet i den skolebaserte vurderingen knyttes til det behovet skolen selv ser som viktig for å kunne øke læringspotensialet til elevene.

I intervjuene kommer det frem at dokumentet som i stor grad styrer den skoleovergripende kvalitetsutviklingen, kommer fra kommunen. Kommunens kvalitetsplan er gjeldende for alle skolene i kommunen, og legger føringer på hvilke områder skolene skal jobbe med. Kommunen som skoleeier har anledning til å legge føringer på arbeidet ved skolene, og det kan være gode grunner for å samordne deler av innsatsen ved skolene, men dette er primært ikke en del av den skolebaserte vurderingen. De områdene kommunen har definert som fokusområder for skolene kan vise seg å tilfeldigvis passe med det skolen selv mener det er behov for å arbeide med, men det kan også være tilfeller hvor skolen må justere kursen uten at de selv har et ønske om det.

Ved Grøtvedt skole er det lett å kommunisere om utviklingspunktene den enkelte lærer eller lærergruppe ser. Skolen har mange forskjellige arenaer å ta opp dette på, og skolen diskuterer jevnlig forskjellige løsninger på felles utfordringer. Imidlertid har ikke skolen en rutine som gjør at all den forskjellige informasjonen som fremkommer samles sammen og sees under ett, med den hensikt å vurdere om skolen *samlet sett* beveger seg i en ønsket retning. Elevundersøkelsen, nasjonale prøver, kartleggingsprøver, skolens egne prøver og karlegginger på ulike områder, i tillegg til den løpende kontakten og informasjonen den enkelte lærer får om elevene, er eksempler på informasjon som kan bidra til et mer helhetlig bilde av skolen, og som gjennom § 2-1 i forskrift til opplæringsloven skal gi skolen mulighet til å drive egenutvikling.

Fylkesmannen ser imidlertid at Grøtvedt skole er gode på å skape samhold, motivasjon og produktive rammer rundt de tiltakene som er skissert i kommunens kvalitetsplan. Skolen gjør kommunens fokusområder til sine egne, og jobber dem inn i praksisen på skolen. Dette gjør at skolen driver en form for egenutvikling, selv om den ikke baserer seg på de formelle kravene til en skolebasert vurdering.

Skolen skal vurdere om endringer i organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen kan bidra til økt måloppnåelse hos elevene i det valgte temaet.

Den enkelte lærer ved Grøtvedt skole har et fokus og en bevissthet på å hjelpe elevene frem mot målene i læreplanverket. Gjennom møtetrekturene ved skolen, gjøres det mulig å diskutere endringer i dokumenter og i undervisningsmetoder. Gjennom arbeidet med kommunens kvalitetsplan, legger skolen opp noen ideer som skal være førende for skolens aktivitet, og utviklingstiden ved skolen brukes for å diskutere hvilke tiltak som kan gjøres på skolenivå for å bedre resultatet hos elevene. Det er Fylkesmannens

vurdering at lærerne og ledelsen jobber så tett ved skolen, at dette tas hånd om selv om skolen ikke har noen formell struktur rundt den skolebaserte vurderingen.

Skolen skal ha en bred og representativ medvirkning i arbeidet med skolebasert vurdering

Ved Grøtvedt skole er det, som nevnt tidligere, et tett fellesskap rundt elevene. Gjennom den dokumentasjonen vi har fått tilgang til gjennom tilsynet, er det tydelig at skolen har en god kultur for deling og for samarbeid og medvirkning rundt de aktivitetene skolen skal drive med. Som nevnt tidligere i dette kapitlet, har skolen et fokus på å gjøre kommunens satsningsområder til sine egne, og i dette arbeidet er det tydelig at den enkelte lærer bidrar. Fokusområdene i kvalitetsplanen er skoleovergrepene, og det felles arbeidet med disse fokusområdene gjør at skolen viser frem medvirkning på en god måte.

Skolen skal gjennomføre skolebasert vurdering jevnlig.

Gjennom intervjuene kommer det frem at skolen har mange dokumenter som evalueres jevnlig, blant annet trekkes dokumentet «Klasseledelse ved Grøtvedt» frem som et eksempel på dette. Også gjennom skolens plan for utviklingstid kommer det frem at det settes av tid til evaluering, og at dette gjøres for flere forskjellige felter.

Tidligere i dette kapitlet har vi beskrevet at det kollektive utviklingsarbeidet ved skolen i stor grad baserer seg på områdene som er skissert i kommunens kvalitetsplan, og ikke på vurderingen av et eget grunnlag som er kravet i den skolebaserte vurderingen. Selv om skolen ikke oppfyller det første punktet i dette kapitlet, vurderer vi det til at det finnes en jevnlighet i skolens arbeid med egen utvikling. Intervjuene viser at det er enkelt å komme med innspill til forbedringer av skolens eksisterende praksis og dokumenter, og dokumentasjonen viser også at det faktisk skjer endringer på de områdene hvor skolen ser at den er tjent med å gjøre endringer.

Grøtvedt skole har vist frem en god arbeidsstruktur når det gjelder skolens egenutvikling. Skolen har klart å gjøre lærende organisasjonstid til et felles anliggende, og bruker «cooperative learning» både som metode for elevene og som metode for å utvikle den faglige kompetansen hos de ansatte. Skolen har lagt til rette for å dele erfaringer og ideer gjennom det pedagogiske kvarteret, har opparbeidet en tydelig delingskultur, og har en tydelig plan for hva utviklingstiden skal brukes til. Gjennom dette mener vi skolen har et godt grunnlag for å drive skolebasert vurdering, og at mange av forutsetningene for å arbeide produktivt i riktig retning er til stede. Fylkesmannen vurderer det slik at struktur og arbeidsform rundt den kollektive utviklingen er på plass, men at skolen ikke har opparbeidet et tydelig nok fokus på hva skolen som skole selv mener den trenger for å bli bedre til å hjelpe elevene frem mot måtene i læreplanverket. Vi ser at kommunens kompetanseplan kan ta over dette fokuset ved skolen, men det er likevel at krav om at skolen gjør noen selvstendige vurderinger av egen praksis opp mot de målene som elevene skal nå.

Etter foreløpig rapport

Tilbakemeldinger på dette punktet har kommet både fra skole og skoleeier. Begge fremhever at Grøtvedt skole bruker Askimskolen sin kvalitetsplan som grunnlag for den skolebaserte vurderingen. I sin redegjørelse skriver skoleeier at denne kvalitetsplanen inneholder krav som omfatter både organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringen. Askim kommune som skoleeier følger tett opp skolene i kommunen, og har

redegjort for at de ønsker å bygge kvalitet i opplæringen i et langsiktig perspektiv. Fylkesmannen mener det generelt er viktig at skoleeier utøver sin rolle på en aktiv måte, både når det gjelder utvikling av skolen og når det gjelder oppfølging av regelletterlevelsen.

Det er imidlertid et krav gjennom oppl. § 2-1 at skolene også tar et selvstendig grep om sine egne resultater og kunnskapsgrunnlag, og gjør lokale vurderinger basert på dette. Skoleeier har en frihet til å utøve sin skoleeierrolle slik de mener passer best, men utøvelsen av skoleeierrollen kan ikke begrense arbeidet skolen etter regelverket skal gjøre. Innenfor det skoleeier pålegger skolene å gjøre, må det altså også være et rom for at skolene selv kan gjøre de endringene som lokalt sett synes å være nødvendig. Det kan være situasjoner hvor skolenes behov dekkes av de planene skoleeier legger, men dette må da redegjøres for av skolene.

7.4 Fylkesmannens konklusjon

Med bakgrunn i den informasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det vår konklusjon at Askim kommune – Grøtvedt skole ikke har vurdert hvilket kunnskapsgrunnlag som kreves for å vite om målene i læreplanverket nås av alle elevgrupper, og at skolen ikke bruker kunnskapsgrunnlaget i vurderingen av måloppnåelsen. Imidlertid har skolen en tilstrekkelig bred og representativ medvirkning i den skolebaserte vurderingen.

Askim kommune – Grøtvedt skole iverksetter endringer, der skolens resultater viser behov for dette. Skolen gjennomfører jevnlig vurdering av egen praksis.

8. Frist for retting av brudd på regelverket

Fylkesmannen har i kapitlene 3, 4, 6 og 7 konstatert brudd på regelverket. I denne rapporten gis Askim kommune frist til å rette brudd på regelverket, jf. kommuneloven § 60 d.

Frist for retting er 1. desember 2018. Skoleeier må innen denne datoen sende Fylkesmannen en erklæring om at bruddet på regelverket er rettet og en redegjørelse for hvordan bruddet er rettet.

Dersom brudd på regelverket ikke rettes innen den fastsatte fristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som vedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

Følgende pålegg er aktuelle å vedta etter utløp av rettefristen i denne rapporten:

Skolens arbeid med opplæring i fag

1. Askim kommune må sørge for at det lokale arbeidet med læreplaner ved Grøtvedt skole oppfyller kravene til opplæringsloven § 2-3, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 1-1, 3-1 og 3-2.

Askim kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Rektor sikrer at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet.
2. Askim kommune må sørge for at arbeidet med individuelle opplæringsplaner ved Grøtvedt skole er i samsvar med opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5.

Askim kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Innholdet i IOP samsvarer med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen, herunder når det er gjort avvik fra Læreplanverket for Kunnskapsløftet.

Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

3. Askim kommune må sørge for at den individuelle underveisvurderingen ved Grøtvedt skole bidrar til at elevene får realisert sine muligheter til å nå målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5 og forskrift til opplæringsloven §§ 3-1, 3-2, 3-11, 3-12 og 3-13.

Askim kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Skolen har implementert rutine som sikrer at det i halvårsvurderingen
 - gis informasjon om elevens kompetanse i fagene.
 - gis veiledning om hvordan eleven kan øke kompetansen sin.

Skolebasert vurdering

4. Askim kommune må sørge for at Grøtvedt skole jevnlig vurderer i hvilken grad organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen medvirker til å nå de målene som er fastsatt i Læreplanverket for Kunnskapsløftet, jf. forskrift til opplæringsloven § 2-1.

Askim kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Skolen velger tema i den skolebaserte vurderingen basert på en bred og samlet vurdering av om elevene når målene i læreplanverket.

9. Skoleeiers frist til å rette

Som nevnt i kapittelet ovenfor er skoleeier gitt frist for å rette de brudd på regelverket som er konstatert i denne rapporten.

Frist for tilbakemelding er 1. desember 2018.

Skoleeier har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Trond S. Haugerud

Gerd Gylder-Corneliussen

Tilsynsleder

Revisor

Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget

Følgende dokumenter inngår i dokumentasjonsgrunnlaget for tilsynet:

- Egenvurdering – velkomstgruppa
- Egenvurdering – lærere og skoleledelse
- Mal for medarbeidersamtale – våren 2017
- Årsplan i engelsk for 1.-2. trinn
- Forventningsdokument Hjem-skole samarbeid Grøtvedt skole
- Eksempel på vurdering av elev som del av individuell opplæringsplan
- Klasseledelse, Grøtvedt
- Mal, SNO-kartlegging
- Spørsmål til egen praksis om elevinvolvering i vurderingsarbeidet
- Team-avklaringer skoleåret 2016-17
- Ukeplan 2A uke 21
- Rutiner spesialpedagogisk arbeid
- Evaluering av skolevandring
- Evaluering LOT høsten 16
- Kvalitetsplan 2015-2018, Grøtvedt skole
- Læringsløype kollegahospitering
- Plan for sosial kompetanse august 2016
- Plan for utviklingstid våren 2017
- Referat fra LOT, 13.10.16.
- Refleksjon rundt tidlig innsats
- Refleksjonsnotat etter hospitering
- Utgangsbillett sosial kompetanse
- Kvalitetsmelding Askimskolen 2015-2016
- Kvalitetsmelding Askimskolen 2015-2017
- 3 Enkeltvedtak etter oppl. § 2-8 om særskilt språkopplæring for elever fra språklige minoriteter

Det ble avholdt intervjuer med:

- Elever
- Lærere 2. trinn
- Lærere 5. trinn
- Lærere 7. trinn
- Lærer i særskilt språkopplæring
- Lærer spesialundervisning
- Leder fagteam
- Leder for Velkomstgruppa
- Rektor